

Naštevaje delov sv. maše je novi katekizam spremenil v priprava, darovanje, spremenjenje in povzdigovanje, obhajilo.

Liturgična konstitucija nam sedaj že daje priliko za preprostejšje in jasnejše razlikovanje, ki bo že takoj lahko vsakteremu v veliko oporo pri katehezi in pridigi, ter pri uvajanju liturgične obnove. Vazne so tele smernice: maša je »eno samo dejanje bogočastja« (čl. 56.). To dejanje sestavljata dva dela: sveto opravilo besede in sveto opravilo evharistije. Sveto opravilo evharistije pa se izvrši v treh stopnjah: pripravljajanje darov, zahvala s spremenjenjem in daritvijo, daritveni obed.

K temu sledeče pripombe:

Razlikujmo besedi liturgija in kult — vsaj na tem mestu — kot sveto opravilo (namesto bogoslužje) in bogočastje.

Liturgia verbi torej ni bogoslužje božje besede, temveč sveto opravilo besede. Saj ne govori samo Bog, temveč govorimo tudi mi, zbrani verniki.

Liturgia eucharistica bodi sveto opravilo evharistije. Uporabimo genitiv, ker se je v prvem primeru (sveto opravilo besede) težko drugače izraziti.

Nadomestimo izraz darovanje s pripravljajanje darov, ker neprijetno bolj ustreza celotnemu dogajanju pri oltarju in v srcih vernikov. S tem preprečimo zamenjavanje dvojnega pomena, ki ga ima izraz darujemo; najprej pred spremenjenjem, nato pa po spremenjenju. Verniki takšnemu umskemu razlikovanju navodno niso kos. Pri spremenjenju je mnogo važnejša zahvala in daritveno dejanje nego povzdigovanje. Čas je tudi, da prikažemo sveto obhajilo kot daritveni obed. Z desetletji bodo tako verniki laže premagali napačno predstavo ki jo je naravnost gojila in pospeševala dosedanja praksa delitve sv. obhajila izven svetega opravila evharistije in vsa razlaga pri katehezi in pridigi.

Rafko Lešnik

NIJE TROŠAK I TRUD UZALUD (Oni koji nam istupaju iz sjemeništa)

Misao nije moja. Meni se je samo svidjela kad ju je preda mnogom u razgovoru iznio jedan katolički lajik-inteligenat. Čovjek koji osjeća s Crkvom i gleda na njezine potrebe i nevolje, možda, s više iskrenoga interesa i ljubavi nego mnogi svećenik.

Ne znam kako smo se u razgovoru dotakli i pitanja naših sjemeništa. Valjda sam ja — u Bog zna kojemu kontekstu — spomenuo koliko s njima imamo brige i muke. A i koliko materijalnoga rizika. Primamo u njih djecu a mnoga kasnije istupe ili budu otpuštena. I iza godina! I na koncu školovanja! Pa ih ima — među klerom — koji su za najstrože kriterije u primanju. Hitjeli bi poslovati bez rizika. Plediraju za manji broj pitomaca i za ekonomičniji postupak. Čemu toliki trošak i toliki, a uzaludan, trud? »Utquid perditio haec?« (Mat. 26, 8.; Mark. 14, 4).

Moj sugovornik instinktivno je reagirao. I smjesta je oponirao tome apostolskom pesimizmu. Nije trud uzaludan! Nije ni trošak. »Zar tim Crkva ne odgaja katoličku inteligenciju?«, rekao je. »A baš danas to je talko aktualno!«

Nijesam dotle na to mislio. Ali misao me je, čim sam je čuo, odmah i impresionirala i osvojila. Ispravna je. Realna je. Perspektivna je. Gleda dalje. Ne boluje od duhovne škrtosti, sitničavosti, tjesnoće, uskosti pogleda.

Tako je! Zašto bi bila šteta novaca što nam ih narod daje — a daje nam ih za Crkvu i za njezine interese: u najširem smislu te riječi — ako njima odgojimo taj istoj Crkvi i tom istom narodu — jednoga vrijedna katoličkog svjetovnjaka i budućega oca jedne kršćanske obitelji, kad mu već nije bilo suđeno da postane svećenik? I zar je uzaludan trud odgojitelja i profesora ako jednom čovjeku koji će, danas sutra, zauzeti položaj aktivnog stvaraoca u svijetu od sutra, nacijepimo, još za mlada, kršćanske i evanđeoske poglede na život i omogućimo mu intenzivniji religiozniji odgoj i dublje, svestranije, praktičkovanje kršćanstva?

Ne samo da to nije šteta, nego je to i jedan genijalan potez božanske Providnosti: jedna superiorna intervencija odozgor, a u našu korist. Korektura plašljivih i skućenih ljudskih misli i osnova: »Cogitationes enim mortalium timidae et incertae providentiae nostrae!« (Mudr. 9, 14).

Ne ostanu sigurno svi sjemenišni pitomci kad izađu iz sjemeništa dobri. Ni kao ljudi, ni kao vjernici. Ali — mnogi ostanu. Tko se od nas nije, već bezbroj puta, sastao u životu s kojim čovjekom, blagih očiju i fina vladanja, koji nam je, u povjerenju a katkada i sa nostalgijom, rekao kako je i on nekada bio u sjemeništu? Svejedno gdje. U Zagrebu, u Splitu, u Đakovu, u Sarajevu, u Travniku, u Visokom, u Sinju, u Zadru, u Pazinu, u Dubrovniku, na Širokom Brijegu, na Rijeci, u Bolu, u Senju, na Badiji. A iza toga nam, s veseljem, pričao anegdote iz svojih sjemenišnih dana i spominjao svoje, još žive ili već pokojne, bivše prefekte, profesore, kolege. Pa se ili kajao ili Bogu zahvaljivao; već prema tome je li istupio objesno i lakoumno, ili je to učinio iza ozbiljna promišljanja, po savjetu starijih i pametnijih: rektora, duhovnika, ispovjednika. A možda nam je i pričao, kako i danas ide svake nedjelje — ili, dapače, i svaki dan — u crkvu i na pričest, i koliko ima djece. Govorio nam je, možda, i da ima sina u sjemeništu ili kćer u samostanu. I da mu je najveća želja da se koje od njegove djece posveti Bogu. A, ako ih Bog pozove, i sva. Nije među nama bio jedan eksbogoslov koji je postao otac i više svećenika. Ni kod nas, ni po širokom svijetu. Mogli bismo izaći i s imenima. Ali: »Nomina sunt odiosa!« »Secretum meum mihi!« (Iz. 24, 16). Bog je i nečiju slabost — ako je to uopće bila slabost — okrenuo na dobro: na veće dobro Crkve i duša. »O felix culpa!« Ima i velikih, prominentnih, katoličkih vođa i javnih radnika, pa su bili nesuđeni bogoslovi. Odužili su se Crkvi, kasnije, veledušno i junački. I po školama ih često dobro poznaju: te »bivše«. Sačuvali su vjeru i krepost. Ne stide se svoga kršćanstva. Pozitivno djeluju i na druge. Možda će, danas sutra, više učiniti za afirmaciju kršćanstva, nego da su, kao »osrednjaci« i polovičari, primili sv. Red.

Nijesu svi takvi: ja ne kažem. Ali nikome — ni onome najgoremu i najlakoumnijemu od njih — ne će škoditi što je jednom u životu bio blizu Bogu i malo bolje upoznao ideje i mentalitet Evandjelja. Uvijek će mu to biti jedna trajna milost. Uvijek će mu to buditi savjest. Makar i prijekorom, tihim ili silovitim: već kako kada i kako kod koga.

Nijesmo uzalud uložili ni truda ni crkvenih kapitala kad nam kroz sjemeništa, svećenička ili redovnička, prolazi što više mladih ljudi, pa makar i bez vidljivih rezultata. Ne smije nas to ni zbuniti ni dekurazirati.

Uvijek je tako bilo: otkalko je god Tridentinum uveo sjemeništa. I svagdje je tako. Treba samo pročitati statistike i međunarodne o sjemeništima i u njima podatke o rezultatima u procentima. Dobro je i ako svaki četvrti od onih koji su na početku bili primljeni prisprije do oltara: osobito gdje se sa sjemenišnim odgojem počinje već od najnižih srednjoškolskih razreda. A mi danas ne primamo u sjemeništa djecu, nego mladiće. Pa kod nas ih svršiti i polovina!

Uvijek to tako bilo. Mora biti: u jednom staležu koji predstavlja duhovnu i religioznu elitu. U staležu posvećenja i apostolata. Zahvaljujmo Bogu da se mnogi na vrijeme povuku. Da misle na svoju dušu i na duše drugih. Da čuvaju Crkvu od razočaranja i sablasni. Bolji su — steput bolji, od onih koji uđu u svetište: nepozvani i nesprenni; kao činovnici i nadničari. Plemenit se sad uvijek trujebi, plijevi, čisti, obrezuje. A bolje je i da se neki vrte nego da mi sami zatvorimo vrata svetišta pred pozvanima.

Nijesu zločinci mladići koji ostavljaju sjemenište. Ne smijemo ih nikada, »a priori«, ni tretirati kao zločince. Ne smijemo prema njima biti i hladni i odbojni. Ni u njima gledati »janjicare«. Moramo ih i kad izlaze tretirati širokogrudno i oćmski. Neka im sjemenište i s te strane ostane u dobroj uspomeni!

Bogu hvala, alko u našim sjemeništima ima obilja! Preobilja ni onako nemože biti. Tko misli da ga ima neka nam otvori — misijsko sjemenište! Blagosivat će ga mnogi u misijama i u pasivnim dijecezama: u domovini i inozemstvu. I — rado će ga financirati!

C.

»BENEDIKTICI U HRVATSKOJ« OD DR OSTOJIĆA

Kome od hrvatskih intelektualaca nije za vrijeme školovanja a i kasnije u životu došlo na pamet da su najljepši vijekovi naše slavne prošlosti premalo osvjetljeni i da nažalost još moramo čekati ljude koji će nam sve više i više otkrivati veu h storije, sileći da nam progovore stare zidine, napušteni i porušeni samostani, trudeći se da pronađu novu arhivalnu građu u zemlji i u tuđini! Nismo li vapili za umom i marljivom rukom, koja će pokupiti sve što se daje pronaći posebno o našim benediktincima koji su dali svoj jaki pečat našoj prošlosti i našoj kulturi? Premda je podloga te kulture nikla negdje na istoku, na nju su upravo benediktinci nakalamili kršćanstvo i toliko je oplemenili da se ni u kojem pogledu ne trebamo stidjeti pred ostalim kršćanskim kulturnim narodima.

Smion je pothvat dr Ostojića, koji već 40 godina prodire u tajne naše prošlosti, kad sastavlja djelo, pravu enciklopediju o benediktincima koja ima naučno obuhvatiti sve monografije o tom predmetu do sada napisane, i povrh svega dati rezultate i svojih, originalnih istraživanja. Skroman je, kad kaže, da će iza njega doći koji drugi, pozvaniji, da još jače zahvati u rad i